

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 lipca 2020 r. (data prezentaty – k. 3), skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Bank S.A., powód G. P. wniósł o ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, zawartej dnia 8 kwietnia 2008 r. ewentualnie o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 79.327,29 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia następnego po dniu doręczenia pozwu do dnia zapłaty w związku z bezskutecznością abuzywnych klauzul umownych.

Jednocześnie z pozwem powód wniósł o zabezpieczenie roszczenia poprzez unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania postępowania przez wstrzymanie obowiązku dokonywania przez powoda spłat rat kredytu w wysokości i terminach określonych umową (...) indeksowanego do CHF z dnia 8 kwietnia 2008 r., w okresie od 1 sierpnia 2020 r. do dnia uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie oraz przez zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu w okresie od 1 sierpnia 2020 r. do dnia uprawomocnienia się wyroku i zakazanie pozwanemu dokonywania wpisów do Biura (...) oraz Systemu Rejestr Bankowy na podstawie braku uiszczania przez powoda spłat rat kredytu w okresie od dnia 1 sierpnia 2020 r. do dnia uprawomocnienia się wyroku. (pozew z wnioskiem o zabezpieczenie – k. 3-24v)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 kwietnia 2008 r. powód G. P. zawarł z (...) Bank S.A. (poprzednikiem prawnym (...) Bank S.A.,) umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, na podstawie której pozwany udzielił powodowi kredytu w wysokości 225.000 zł indeksowanego kursem CHF z przeznaczeniem na zakup nieruchomości na rynku wtórnym. (umowa – k. 29-32)

W okresie od 7 kwietnia 2008 r. do 26 lutego 2020 r. powód spłacił raty kredytowe w łącznej wysokości 183.352,39 zł. (zaświadczenie – k. 43-45)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o zabezpieczenie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie niniejszych rozważań wskazać należy, iż postępowanie zabezpieczające jest procesową formą tymczasowej ochrony prawnej i spełnia pomocniczą rolę w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Jego celem jest zapewnienie efektywności orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym wierzyciel ma dochodzić swego roszczenia, jednakże bez przesądzania o kształcie przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie.

Zgodnie z art. 730 § 2 k.p.c. sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku, natomiast w myśl art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Należy podkreślić, że roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę (postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie: z 27 kwietnia 2006 r. I ACz 468/08 - LEX nr 516571 i z 28 grudnia 2006 r. I ACz 1129/06 - LEX nr 516576). Wymóg uprawdopodobnienia, a nie dowiedzenia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 k.p.c.). Jednak do uprawdopodobnienia roszczenia, nie jest wystarczające samo tylko przedstawienie gołosłownych twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie to miałyby uzasadniać.

W ocenie Sądu, mając na uwadze przytoczone powyżej regulacje, jak również okoliczności faktyczne niniejszej sprawy wskazane w pozwie Sąd przyjął, że powód na obecnym etapie postępowania co najmniej uprawdopodobnił istnienie roszczeń, z którymi wystąpił przeciwko pozwanemu bankowi. Tym samym, spełniona została pierwsza z kumulatywnych przesłanek zabezpieczenia wskazana w art. 730¹ § 1 k.p.c.

Zdaniem Sądu, za pomocą przedłożonych do akt dokumentów potwierdzających fakt zawarcia przez strony w dniu 8 kwietnia 2008 r. umowy kredytu indeksowanego do CHF oraz warunki jego wypłaty i spłaty rat kredytowych (regulamin), powód uprawdopodobnił roszczenie o ustalenie nieważności ww. umowy. Na obecnym etapie postępowania Sąd uznał za uprawdopodobnione twierdzenia co do tego, że kwota kredytu podlegająca zwrotowi, nie została ściśle oznaczona w przedmiotowej umowie, jak również że w umowie tej nie zostały wskazane szczegółowe i obiektywne zasady określenia tej kwoty. Nawet zaś w przypadku przyjęcia, że kwestie te zostały w umowie określone w sposób wystarczający świetle m.in. przepisów ustawy prawo bankowe, to uznać należy, że zapisy przedmiotowej umowy pozostawiły pozwanemu bankowi swobodne określenie kwoty podlegającej zwrotowi przez powoda - kredytobiorcę. Zauważyć bowiem należy, że ani przedmiotowa umowa ani regulamin stanowiący jej integralną część, nie precyzują w dostateczny sposób jak kredytujący bank wyznacza kursy walut w sporządzanej przez siebie Tabeli kursów, na podstawie której określone zostaje saldo kredytu i wysokość rat. Podkreślić przy tym wymaga, że zgodnie z § 12 ust. 7 zd. 2 regulaminu (k. 37v), w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, kwota raty spłaty obliczana jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku Tabeli Kursów z dnia ich spłaty.

Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego narusza w ocenie Sądu jego istotę, gdyż wprowadza do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów zakreślających granice swobody jednej ze stron. Naruszenie zaś istoty stosunku zobowiązaniowego oznacza przekroczenie granic swobody umów określonych w art. 353¹ k.c. i prowadzi do nieważności czynności prawnej jako sprzecznej z ustawą (art. 58 k.c.). W świetle pozwu dotknięte nieważnością postanowienia dotyczą zaś głównego świadczenia kredytobiorcy, tj. zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek, co należy do essentialia negotii umowy kredytu.

Podkreślić także należy, iż niezależnie od powyższego, Sąd uznał także za uprawdopodobnione twierdzenia strony powodowej co do tego, że nawet jeśli przyjąć, że klauzule umowne określające wysokość kredytu, a wraz z nimi cała umowa kredytu, jest ważna, to, w świetle okoliczności przytoczonych w pozwie, zawarte w umowie postanowienia określające sposób wyliczenia kwoty i rat kredytu, poprzez odniesienie do waloryzacji kursem CHF, należałoby uznać za niedozwolone. W konsekwencji prowadziłyby to do wyeliminowania owych klauzul z przedmiotowej umowy oraz konieczności dokonania oceny, czy bez tych postanowień umowa ta może być nadal wykonywana. W przypadku stwierdzenia, że umowa nie może istnieć bez powyższych postanowień, również prowadziłyby to zaś do jej nieważności.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu na obecnym etapie postępowania roszczenia pozwu dotyczące ustalenia nieważności umowy kredytowej łączącej strony postępowania uznać należało za uprawdopodobnione.

Odnosząc się natomiast do drugiej z kumulatywnych przesłanek udzielenia zabezpieczenia, tj. uprawdopodobnienia interesu prawnego w zabezpieczeniu wskazać należy, iż w ocenie Sądu przesłanka ta również została spełniona. Zgodnie z art. 730¹ § 2 k.p.c. interes prawny w zabezpieczeniu istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W doktrynie podkreśla się, że osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 k.p.c., wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy zabezpieczenia można mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna (A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, Zakamycze, 2005, wyd. II).

W ocenie Sądu powód posiada interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia dochodzonego przez siebie roszczenia. Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytowa wygenerowała bowiem długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany. Ewentualne uwzględnienie roszczenia kredytobiorcy, nie ureguluje zaś w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Wniosek przeciwny byłby zasadny tylko przy przyjęciu, że prawomocne orzeczenie sądu wiąże nie tylko w zakresie sentencji, ale również motywów rozstrzygnięcia, co do czego nie ma jednak zgody w orzecznictwie i doktrynie (por. np. wyroki SN z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CSK 282/15 oraz z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14). Tymczasem stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie sądu znosi więc wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. Na tym zaś polega interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Podkreślenia wymaga to, że Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w podobnej do niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Katowicach (wyrok z 8 marca 2018 r., sygn. I ACa 915/17), który stwierdził, że: "Rozstrzygając wątpliwości związane z pojęciem "interesu prawnego" wskazać należy, że obecnie jest ono pojmowane szeroko, tzn. nie tylko w sposób wynikający z treści określonych przepisów prawa przedmiotowego, lecz także w sposób uwzględniający ogólną sytuację prawną powoda. Uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego, należy zatem pojmować elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy oraz tego, czy w drodze innego powództwa strona może uzyskać pełną ochronę".

W ocenie Sądu, dalsze spełnianie świadczenia, co do którego na obecnym etapie postępowania uznać należałoby, że nie ma oparcia w umowie, doprowadziłoby do niezasadnego obciążenia powoda i bezpodstawnego wzbogacania pozwanego, bezzasadnie zwiększając skalę koniecznych (w przypadku stwierdzenia nieważności umowy) rozliczeń między stronami. Podkreślić przy tym należy, że jak wynika z zaświadczenia wystawionego przez pozwanego (k. 43-45), do dnia 26 lutego 2020 r., powód spłacił na rzecz pozwanego raty kredytowe w łącznej wysokości 183.352,39 zł, podczas gdy udostępniona mu kwota kapitału kredytu wynosiła 225.000 zł. W przeważającej części powód spłacił już zatem wypłacony mu kapitał kredytu, a co istotne nadal dokonuje on regularnych spłat wysokich rat kredytowych.

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Sądu, w uzasadnionym interesie powoda -kredytobiorcy nie jest zatem dalsza realizacja umowy kredytowej, a zwłaszcza spłacanie rat kredytu z umowy, która może być uznana za bezwzględnie nieważną. Celem powództwa o ustalenie nieważności jest bowiem doprowadzenie do sytuacji, w której powód nie będzie musiał spłacać kredytu w ogóle. W związku z powyższym, niecelowe jest to, aby spłacał on kredyt w toku niniejszego procesu. Sąd stoi na stanowisku, że udzielenie zabezpieczenia roszczenia powoda poprzez umożliwienie mu na czas trwania niniejszego postępowania wstrzymania obowiązku uiszczania przez niego dalszych rat kredytowych, jest uzasadnione z uwagi na cel niniejszego postępowania.

W ocenie Sądu dla ustalenia istnienia interesu prawnego powoda w przedmiotowym zabezpieczeniu za istotne należało uznać również okoliczności dotyczące aktualnej sytuacji finansowej pozwanego banku. Biorąc bowiem pod uwagę ilość klientów pozwanego banku, z którymi zawarte zostały umowy kredytowe analogiczne do umowy będącej przedmiotem niniejszego postępowania, a którzy wystąpili dotychczas przeciwko pozwanemu na drogę sądową, jak również mając na względzie wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019r. sygn. C-260/18, istnieje zdaniem Sądu niewątpliwie ryzyko, że skala tego zjawiska, w obliczu kierowanych wobec pozwanego Banku roszczeń będzie dalej rosła, co w konsekwencji może wpłynąć negatywnie na kondycję finansową pozwanego banku, która obecnie i tak nie jest już stabilna.

W tym miejscu zważyć należy, że zgodnie z art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c., jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie niepieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania.

Mając na uwadze to, że powód wystąpił z roszczeniem głównym o ustalenie nieważności umowy kredytowej nr (...) z dnia 8 kwietnia 2008 r., zdaniem Sądu za zasadne i adekwatne do okoliczności niniejszej sprawy uznać należy udzielenie zabezpieczenia poprzez przyznanie powodowi uprawnienia do powstrzymania się od płatności rat kapitałowo-odsetkowych w sytuacji, gdy dokonane spłaty osiągnęły już prawie wysokość wypłaconego powodowi kapitału kredytu. Dalsze kontynuowanie spłat zwiększałoby bowiem zakres świadczenia nienależnego w przypadku uznania spornej umowy za nieważną.

Jednocześnie, Sąd uznał za zasadne udzielenie zabezpieczenia roszczenia powoda przez zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu przedmiotowej umowy kredytowej do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania. Sąd miał bowiem w tym zakresie na uwadze fakt, że w związku z zaprzestaniem płatności rat kredytu na czas trwania procesu, pozwany mógłby próbować dokonać takiej czynności z powołaniem się na § 8 umowy (k. 30v), co wiązałoby się z postawieniem kredytu w stan natychmiastowej wymagalności. Nadto, w takim przypadku pozwany mógłby naliczać powodowi umowne odsetki karne lub ustawowe. Dlatego w celu odwrócenia ewentualnych niekorzystnych dla powoda skutków, wynikających z wstrzymania płatności rat kredytu na czas trwania niniejszego postępowania, celowe jest unormowanie praw i obowiązków obu stron procesu zgodnie z wnioskiem strony powodowej.

Wobec stwierdzenia przez Sąd uprawdopodobnienia przez stronę powodową obydwu kumulatywnych przesłanek udzielenia zabezpieczenia oraz adekwatności wskazanego sposobu zabezpieczenia w stosunku do rodzaju dochodzonych roszczeń i celu niniejszego postępowania, Sąd postanowił o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia powoda zgodnie z wnioskiem

Tym samym, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)